

24.6.2010

SISÄASIAINMINISTERIÖ

28. 06. 2010

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriö

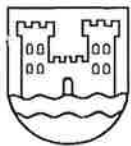
Pyydettyä lausuntonaan sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston valmistelemasta kotouttamislain uudistamiseen tarkoitettu esitysluonnoksesta Kajaanin kaupunginhallitus lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Kotouttamislain uudistamisen tarve on tunnustettu valtakunnassa laajalti. Kotouttamislain uudistamisen selvänä tavoitteena tulee olla maahanmuuttajien kotoutumisen tehokkuus, tarvittavien voimavarojen osoittaminen käytännön toiminnasta vastaaville kunnille ja muille organisaatioille sekä kotouttamistyössä toimivien eri viranomaisten työnjaon selkeyttäminen.

Valtio on sitoutunut päätöksillään ottamaan Suomeen vastaan vuosittain 750 kiintiöpakolaista. Viime aikoina valtiolla on ollut ongelmia löytää näille henkilöille kotikuntaa, koska kunnat ovat muiden taloudellisten paineidensa vuoksi entistä tarkemmin ryhtyneet seuraamaan myös pakolaisista aiheutuvia taloudellisia kustannuksia. Vaikkakaan pakolaistyön fokus ei saa olla taloudellisessa ajattelussa, on valtion kuitenkin otettava jatkossa entistä paremmin huomioon myös tämä realismi ja varmistettava sekä kunnille että työ- ja elinkeinotoimistoille toimintaan riittävät resurssit, varsinkin kun laissa esitetään em. tahoille jälleen uusia velvoitteita. Ilman riittävää resurssointia mm. henkilöstöön ei kotouttaminen tule koskaan tapahtumaan tavoitteiden mukaisesti.

Maahanmuuttajien kotouttamistyötä tekevien viranomaisten työnjako varsinkin kuntien ja työhallinnon välillä tulee määritellä riittävän selkeästi. Esityksen 7 §:n mukainen perustiedon sisällön tuottaminen tulee ohjeistaa tarkasti. Kuntien maahanmuuttajapalvelut ovat tähän saakka osana kotouttamista jakaneet myös juuri tätä tietoutta yhteiskunnallista oikeuksista ja velvollisuuksista. Muuttuuko vastuut ja miten, tulee ohjeistaa.

Esitysluonnoksen 9-10 §:ssä esitetään tarvittaessa alkukartoituksen laatimista; kartoitus tehtäisiin asiakkaan pyynnöstä. Kartoituksen pyytäminen voi olla asiakkaalle viimeistään vuoden kuluessa oleskelun alkamisesta liian vaativa asia. He eivät ole välttämättä vielä tarpeeksi kielitaitoisia selviytyäkseen tavanomaisesta päivittäisestä elämästään, puhumattakaan että ymmärtävät alkukartoituksen

24.6.2010

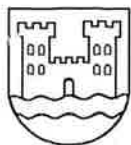
funktion ja osaavat oma-aloitteisesti sitä pyytää. Käytännössä tämä johtaa ehkä siihen, että viranomaisten tulee sitä heille esittää ja vastaus / pyyntö riippuu viranomaisen aktiivisuudesta ja esittämistavasta. Työnjako myös tässä tehtävässä on selkiinnytettävä; tekeekö alkukartoituksen kunta vai työ- ja elinkeinotoimisto, kumman vastuulle tehtävä ensisijaisesti kuuluu? Tehtäväjaosta sopimista ei voi jättää paikallistasolla sovittavaksi. Myös esitetty määräaika kartoituksen tekemiseen on suhteellisen tiukka; kartoitus on tehtävä 2 kk:n kuluessa pyynnöstä.

Kotouttamissuunnitelma edellyttää jatkossa alkukartoituksen tekemistä. Kotouttamissuunnitelman teko voi laajentua koskemaan laajempaa asiakasryhmää kuin nykyisin - myös tämä vaatii resurssointia. Kahden viikon määräaika kotouttamissuunnitelman laatimiselle on liian lyhyt. Perheiden kotouttamissuunnitelma on hyvä esitys, koska näin saadaan kokonais käsitys eri perheenjäsenten tarpeista. Tämä edellyttää hyvin toimivaa yhteistyötä kunnalta ja työvoimatoimistolta sekä yhteistyön koordinoitavuutta jommalta kummalta taholta. Eri perheenjäsenten yksilökohtainen suunnittelu tapahtuu eri tahoilla; varhaiskasvatus, perusopetus ja aikuisten osalta työ- ja elinkeinotoimisto ovat keskeisessä roolissa.

Kotouttamissuunnitelma ei esityksen mukaan välttämättä anna maahanmuuttajalle välitöntä oikeutta toimenpiteisiin eikä taloudellisiin tukiin tai avustuksiin. Viranomaisten tulee järjestää toimenpiteitä käytettävissään olevien voimavarojen ja muiden mahdollisuuksien mukaisesti. Kotouttamissuunnitelmat voivat siis jäädä toteutumatta viranomaisen resurssien puutteessa. Tässä tilanteessa myöskään maahanmuuttajalla ei voi olla velvoitetta toteuttaa kotouttamissuunnitelmaansa.

Pakolaisten kuntaan vastaanottaminen tulee jatkossakin olla täysin vapaaehtoista ja kunnan päätettävissä. Useampivuotisen sopimuksen laatiminen asiasta ELY-keskuksen kanssa on perusteltua sekä kunnan että valtion suunnitelmallisen toiminnan varmistamiseksi. Sopimustilanteen tulee kuitenkin olla tasapuolinen neuvottelu eikä valtion tule antaa liian tiukkaa ohjeistusta sopimusten sisältöön; paikallista joustamisvaraa tulee olla. Kuntaan osoittamisen on tapahduttava yhteistyössä kunnan kanssa. Perusteluissa mainitaan Maahanmuuttovirasto ja vastaanottokeskukset yhteistyökumppaneina kuntaan sijoittamisessa. Varsinaisen sijoittaminen tulee tapahtua selvästi keskitetysti ELYn toimesta; tässäkin työnjako tulee olla selvästi määritelty.

Laskennallisen korvauksen tasoa pitää edelleen nostaa todellisen kustannustason ja kulujen mukaiseksi. Varsinkin erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ja ns. hätätapausten hoitamiseen on osoitettava riittävästi rahallista tukea, jotta kunnilla on mahdollisuus hoitaa tehtävänsä hyvin ja kuntien halukkuus vastaanottoon lisääntyy. Laskennallinen korvaus myönnetään kunnalle hakemuksesta jälkikäteen. ELY-keskuksissa tulee olla riittävät resurssit hakemusten käsittelyyn, jotta ne käsitellään viivytyksettä. Tällä hetkellä kunta rahoittaa toimintaa itse

24.6.2010

useamman kuukauden ajalta, ennen kuin korvaukset saadaan. Käsittelyyn tulisi asettaa jokin määräaika, jonka ylittämistä valtio joutuisi suorittamaan korvauksen kunnalle. Korvausten maksuperusteiden on oltava valtakunnallisesti yhtenevät ja kunnille on luotava selkeät hakuohjeet ja -käytännöt.

Esitysluonnokseen sisältyy " Osallisena Suomessa " -kokeilu, jonka tarkoituksena on kotoutumiskoulutuksen tehostaminen ja laajentaminen sekä sisällöllisesti että henkilöpiiriltään. Uusien mallien kokeilu on hyvä ja kannatettava asia. Kokeiluna ei ole järkevää kuitenkaan tehdä uudelleen asioita, joita ollaan valtakunnallisesti jo tekemässä toisissa hankkeissa. Eri ministeriöiden välillä tulee koordinaida käynnissä olevat hankkeet ja katsoa, tulevatko tämän kokeilun tavoitteet täytettyä jo muissa hankkeissa. Mikäli kokeiluun lähdetään, tulee se rahoittaa erillisenä hankerahoitustyyppisenä rahoituksena eikä sitä tule kytkeä 6 luvun mukaiseen pakolaisten vastaanottoon luotuun korvausjärjestelmään. Toiminnan olisi oltava asiakkaille tasalaatuista ja yhdenmukaista eri kunnissa jo kokeilun aikana. Kokeilu ei saa aiheuttaa liikaa eriarvoisuutta asiakkaiden saamien palvelujen suhteen kunnan sisällä tai kuntien välillä. Kokeiluun osallistuvissa kunnissa on oltava kuntalaisille ja maahanmuuttajataustaisille asiakkaille annettavissa valtakunnallisesti määritellyt, selkeät perustelut sille, että jokin asiakasryhmä saa "erityiskohtelun" kokeiluun osallistumisesta.

KAJAANIN KAUPUNGINHALLITUS

Tuija Aarnio
vs. kaupunginjohtaja

Risto Hämäläinen
kansliapäällikkö

